

HISTORIKK AV JAKOBSBAKKEN

Som de andre bosetningene i "Sulis" klingnavn for Sulitjelma, ble også stedet Jakobsbakken til på grunn av malmin, og som ble gjort av Peder Olai Pedersen, sønn av rydningsmannen (med samme navn) på Fagermo i Fagerli. I 1876 mutet han funnet, men det skulle gå 20 år før drifta kom igang.

Handelsmann Kock på Venset og lensmann Kjelsberg i Skjerstad kunne eller ikke maktet og få gjort noe med mutingene. Det ble det da svensken konsul Nils Person (20.01.1836-28.04.1916) fikk hånd om saken.

I 1889 da verket i Sulitjelma hadde 30 ansatte totalt, ble det gjort undersøkelsesarbeid, og 7 år senere kom drifta igang.

Jakobsbakken har navn etter en same (lapp), den første som bosatte seg her rundt ca. 1850.

Da gruvedrifta kom igang i 1896, hadde verkets ansatte økt betydelig, året før var det registrert 600 ansatte i Sulis. Men gruvedrifta i Jakobsbakken fikk en trang fødsel, for den ble nedlagt året etter start, og kom ikke i drift igjen før i 1902.

I 1900 startet undersøkelser på eventuell malmdrift sør for Anna, mot Balvatnet. Undersøkelsen bekreftet at nedleggelsen av Jakobsbakken (1887 - 1901), på grunn av lav kobbergehalt var feilvurdert.

Ved folketellingen dette året i Sulis, viste det seg å være ansatt folk fra 16 av landets 20 amter. 7 % var utlendinger, og de fleste svensker.

Sulis fikk tilnavn som: "Et norsk Sibirien" (H. Berntsen), "lapplands helvete" (K. Dalstrøm) og "et svensk tsardømme". I starten ble Jakobsbakken på det nærmeste betraktet som et forvisningssted av folk som fikk jobb der. Det sies at den første verksdirektøren Friederich Vatter lot folk som etter hans mening skulle være oppsakt, dra til Jakobsbakken: "Ikke katt, men Jakobsbakk" sa han.

I 1904 ble det foretatt undersøkelse på en eventuell Saakigruve, men året etter ble undersøkelsene innstilt pga. mannskapsmangel.

Den 8. aug. 1904 kom linbanedriften igang mellom Jakobsbakken - Sagmoen - Charlotta - Sandnes. Slutført linjestrakk til Jakobsbakken, kom på 6.860 meter. På Sagmoen ble det montert to motorer. En for strekningen Sagmoen - Charlotta og en til Jakobsbakken. Strekningen Sandnes - Jakobsbakken hadde 181 kibber som kunne lastes opp til 350-400 kg/kibb. Skipekapasiteten ut fra Jakobsbakken linbanestasjon lå på ca. 700 kibber/skift. Dette året var det registrert 1700 ansatte på verket.

I 1906 ble Jakobsbakkgruva betydelig opptrappet på grunn av vaskeriets utvidelse. Det ble også gjort undersøkelser på forekomstene; Helsingborg, Saaki II og Anna. Sagmograva ble åpnet samme året.

I 1907 ble Annagrava tilrettelagt, og året etter igangsatt. Gruvedrifta varte til 1923, som gav gevinst på 0.029 mil. tonn malm, á 3,86 % Cu. og 20,4 % S. Sinken ble ikke fremstilt av flotasjonen før den nye smeltehytta på Sandnes kom i drift i 1929. Gruva ble regnet som Sulitjelmas rikeste kobberforekomst. I dag vet vi at det skyldes den lave brytningshøyden, som igjen betyr mindre gråbergtilblending.

6 dager etter møtet på Langvannsisen den 13. januar ble Jakobsbakken gruvearbeiderforening stiftet, med 140 medlemmer i starten. Stiftelsesmøte ble holdt på "svingskiva" på tvb. 3 i gruva og som bord ble ei tom karbidtønne benyttet.

Den 1. april fikk gruvearbeiderne i Jakobsbakkgruva faste hengbrytere (takrenskere), og første lønnstariff forelå den. 17. februar.

Under 1. mai demonstrasjonen i 1908 ble fagforeningens fane første gang tatt i bruk. Dette året ble

det etablert et bibliotek med 17 bøker i første omgang, og i løpet av året øket til 136 bøker.

I 1909 fikk Jakobsbakkgruva tilnavnet "Tornerhjelms" etter en svensk landshøvding som satt i Aktibolagets styre.

Sagmograva fikk elektrisk heis, og strossingen i Annagrava kom igang. Malmen ble fraktet fram til Jakobsbakken vinterstid med (hest og) slede, og om sommeren bygget man trasé frem til Nils stoll å la deretter jernbanerails for å gjøre malmtransporten lettere og mer effektivt. Dette året var det siste produksjonsåret for Helsingborgforekomsten som ligger ca. 1,3 km. nord for Jakobsbakken og like under linbanedtraséen. Forekomsten ble drevet som dagbruddrift og på 1 år hadde gitt 0.001, mil. tonn malm á 1,54% Cu. og 14,4 % S.

HELSINGBORG-ULYKKEN:

"Basen" Ola Persen i Helsingborgfeltet fikk en dag en av de yngste i arbeidslaget til å gå ned til "Trea" (Hus nr.3), som man i dag bare ser rester av. I huset som var mannskapsbrakk, og som lå like under malmfeltet, hadde man muligheter til å tine opp dynamitten som var frossen. Kokka fyrte kraftig i ovnen og satte seg deretter ved vinduet i sørenden. På ovnen stod kassen med sprengstoffet. John Jensa som arbeidskaren hette, ble stående og vente ved døra. Plutselig ble det en kraftig eksplosjon. Kokka ble slengt ut igjennom vinduet, helt uskadd, men verre ble det med John Jensa. Han ble skutt ned gjennom gulvet, med lårbeinsbrudd på begge beina og store hodeskader. John Jensa omkom der i "Trea"

Det sies at man ennå kan høre drønn av skudd fra der "Trea" stod.

I 1910 anslo bergmesteren ansattetallet til 3000 personer i Sulitjelma Aktibolag.

I 1913 fikk hovedgruvene Tornerhjelms, Giken (åpnet i 1892) og Ny-Sulitjelma (åpnet i 1893) boremaskinanlegg, elektrisk gruelok og Jakobsbakken fikk komprimert luft til 18 boremaskiner. Sommer eller høst ble 3 av i alt 6 el. lok stasjonert i Tornerhjelms.

"Små" vaskehuser ble oppsatt ved de forskjellige gruver, og vann ble innlagt på flere steder.

Vinteren året 1914 førte til store snømengder, derpå brå snøsmelting i juni med voldsom flom. I Tornerhjelms gruve gikk det betydelig ras, helt opp i dagen, og som forårsaket at smeltevannet rant ned i gruva i en slik mengde at man ikke klarte å holde de nedre regioner lensfrie.

I oktober brant linbanestasjonen ned, som medførte transportstans i 14 dager. Det samme forårsaket utbruddet av 1. verdenskrig pga. stans av pengeforsendelsene fra Sverige,- man brukte skyldbevis i stedet.

I 1915 ble en meget kobberrik synk drevet ved Berit-elva, og ny linbanestasjon oppført på Jakobsbakken.

Fra 1. januar til sist i juni i 1916, var det arbeidsstans. Flere arbeidere søkte seg bort til fiskeriene. Mannskapsmangelen hindret videreføring av Baches stoll ved Gullkalvtjørna, arbeidet i synken ved Berit og den regionale diamantboringsplanen.

I 1917 var det exepstionelt ringe tilgang på arbeidere. Enkelte steder betaltes det helt eventyrlige arbeidspriser, som f.eks. hos fiskeriene, som klart opparbeidet seg flest ansatte. Året etter var det forholdsvis lav råmalmproduksjon, dels arbeiderenes bevisste sabotasje og dels spanske syke.

I mai ble all drift innstilt i Annagrava.

I 1920 var det driftstans i følgende gruver: Holmsen/Gudrun (drift fra 1912), Sture/Charlotta (drift fra 1904), Bursi (drift fra 1902), Brynhild i nordfeltet på Jakobsbakken og Annagrava. Arbeiderne fra Jakobsbakken ble flyttet til Hanken (Nordgruvefeltet). Dette året bodde det på Jakobsbakken

medregnet Anna. ca. 400 personer med stort og smått.

Fra midten av april i 1921, ble all drift i Jakobsbakken innstilt. Kobberprisfall og etterkrigs-krise i verdensøkonomien var årsaken. I Sagmoen ble drifta innstilt fra 20. juni, samt Holmsen/Gudrun i september. Fra 26. mai til 20. juni var det streik.

I desember forberedte man seg igjen på driftoppstarting av Jakobsbakken. Bare Ny-Sulitjelma og Giken var fortsatt i virksomhet. Lønningene ble redusert med 25 % ved voldgiftsdom, som forårsaket stopp av frakt av kullbrensel, kr. 3,50 pr. hl.

Det såkalte nordlandstillegget på lønn ble tatt bort og *tjenestemenn og formenn måtte begynne å betale husleie.*

Fra januar i 1923 var drifta i Jakobsbakken igang igjen, og fra 2. november ble 8 timers dagen for gruvene gjennomført.

I 1925 ble alle fagorganiserte pålagt og betale kr. 10,- som lån til bygging av Folkets hus nede i Sulis, som ble oppført året etter, og folk fikk innlagt vann i brakker og hus. Utevannspostene ble historie. Samme år opprettet fagforeningen melkeutvalg, som de drev i 42 år.

De største driftene i gruva fikk mekanisk lasteapparat i 1926, og nytt fordringsanlegg (heis og knuser) ble anskaffet og tatt i bruk. Fra 13. feb. til 22. mai var det Lockout. Resultatet, voldgift med 14 % reduksjon i lønn. Gruva fikk også 2 lasteapparater og 2 luftloker. Dette året gikk Sulitjelmagruvene med halv produksjonseffekt.

Fra 1930 fikk man en særdeles vanskelig tid, dette året med totalt 7 måneders drift i Sulitjelmas samtlige gruver. Lønningene ble redusert med 25 %, og det var streik fra 8. april til 8. september.

I 1932 var det flere oppsigelser, og ny Lockout fra 15. juni til den 12. september.

Vinteren i 1934 brakte mye uvær som forårsaket 11 stolpebrekk på Jakobsbakken elektriske linje, derpå en sommer med mye sol og lite nedbør som medførte vannmangel på Sagmoen. På grunn av vannmangelen på Sagmoen, måtte det fraktes drikkevann i tønner fra Jakobsbakken, og kompressorene måtte avkjøles med snø som ennå fantes i høyden.

Dette året fikk stedet ny veiforbindelse med Sulitjelma (Kjeldvannsveien). Den gamle som gikk ned til kirkegården ble historie. Det var ungdommer fra Sulitjelma som hadde stått for arbeidet av nyveien med ei daglønn på kr. 2,50

I 1937 ble feritiden økt med 3 dager, fra 9 til 12 dager.

I februar i 1938 var det også mange uværsdager med storm, som førte til at 10 telefonspenn ble nedbrutt.

Den 16. april 1940 gikk det flere større ras i gruva. Dette året fikk man stasjonert en tysk hest i bedriftens stall. Hesten ble kalt Jakob. Og fra "Istjørna" (vannkummen)- ble det sprengt tunnel igjennom Brynhilda (Høgfjellet) for opplegging av ny vannforsyningsanlegg med rør ned til Jakobsbakkens bebyggelse. Fangdammen på Istjørnas utløp ble også påbygd med en ½ meter.

Om våren 1941 ble sikringsarbeidet etter raset i gruva avsluttet, og bedriften anskaffet seg div. lagerprovisjoner som hermetikk og salt sild. Fryseriet i Furulund ble ombygget for lagring av poteter og grønnsaker. Dette året var det dårlig stelt med arbeidsklær, spesielt hansker og sko.

I 1942 var det stor mangel på kokker. I alt 17 kokkelag ble berørt. Bedriften bevilget da kr. 40,- pr.

mnd. til kokkelønn. Høyfjellsgruvene Jakobsbakken, Sagmoen og Ny-Sulitjelma hadde store mannskapsmangler på grunn av 2.verdenskrigen.

Veien til Balvatnet ble denne sommer forlenget fra Gamvatnet til Saaki. Denne veien som skulle få stor betydning for Sulisfolket hadde gruveingeniør Einar Trøften som "primusmotor".

I 1943 var det fortsatt problemer med arbeidsfolk. Det rømte 44 personer over til Sverige eller ble savnet på annet vis. Fraværet var registrert i Jakobsbakkgruva med 40 %, og Sagmograva 50%. Dette året ble det satt opp en ny trafokiosk (ved Nybyggen?), og Balvannsveien ble forlenget med 300 m. pga. skogsdrifta.

I denne perioden ble det satt opp hengebro over Beritelva på "Lemmen", ovenfor fossefallet. Arbeidet ble gjort bl.a. av Birger Hagen Benjaminsen og Georg Fredriksen.

Den 8. feb. 1944 fikk man igangsatt bedriftsbespisning. En porsjon, dvs. daglig $\frac{3}{4}$ l. pr. person. Og 9. sep. ble drifta av suppekjøkkenet i Folkets hus innstilt pga. råstoffmangel på poteter, som skyldtes dårlig potethøst.

Under Lofotfiske leide bedriften egen båt for oppkjøp av fisk, båt for kjøp og frakt av poteter fra Trøndelag og båt for oppkjøp av materialer på strekningen Namdal/Verdal. Bedriften anskaffet seg også eget vulkaniseringsverksted for rep. av gummifottøy.

I 1945 ble Saakiveien forlenget med 600 m. pga. vedhugging.

I 1946 fikk Sagmoen, Ny-Sulitjelma og Jakobsbakken øket høyfjellstillegget fra kr. 4 til 8 pr./t.

I oktober 1948 ble det ansatt en person med lastebil til brøyting av veien opp til Jakobsbakken, men like før jul ble lastebilen stående fast ved "Nystad-skjæringa" ("Knapsvingen", som i dag er utrettet like under fotballsletta/caravanplassen) og snødde inne for resten av vinteren.

I 1949 ble det foretatt transport med 6 hester av materiell - fra Jakobsbakken til skihytta og 300 sekker sement til Balvatnet. Dette året benyttet bedriften også hestetransport av anskaffet båt for stasjonering i Balvatnet. Båt-naustet ble oppsatt av Nils Norum og Georg Fredriksen. Taket bestod av "Russehvelvinger" fra siste verdenskrig som ing. Trøften fikk fraktet fra Saltfjellet. Naustet hadde jordgulv.

Båten var en Ranværing på 18" med innbordsmotor (bensiner) på 4 hk. FM (Fredrikstad Motorfabrikk). I 1965 ble motoren utskiftet til en 6 hk. Marna (Mandal). Båten ble benyttet til frakt av geologer i forbindelse med den regionale geologiske kartleggingen av malmfeltet, og også av daværende direktør Ragnar Christoffersen når han skulle til sin hytte som ligger i Tannlegebukta i Fuglvannet.

Georg Fredriksen disponerte båten helt til han fikk kjøpt den i 1973.

I 1951 kom kraftlaget igang med mange arbeidsplaner angående kraftutbygging i Dorro og Balvatnet. Bl.a. skulle utløpet til Tjorvivannet nedsenkes. Samme året ble Saakiveien forlenget med 700 m. til Risevannshøyden, (sør for Saakibrua).

I 1952 ble det gjort forsøk på å holde veien til Jakobsbakken åpen hele året, for at det skulle bli mer attraktivt for de arbeidssøkende.

I 1953 ble senkingen av Tjorviutløpet ferdigbygd.

På Jakobsbakken ble det bygget nytt sjaktoverbygg, og et "lomp"/arbeidsklærvaskeri bygget i sørøst vegen av kompersoravdelingen. Vaskeriet brukte kjølevannet fra de to kompressorene. (Den ene var Atlas, av type LK-4 på 9,2 m³). Gruva hadde i alt 3 kompressorer. Den tredje stasjoner på 8. tv.

bane, som var en "Inger Soll Rand".

Vaskeriet vasket "Lompene" til alle verkets ansatte, og det pågikk nesten helt til Jakobsbakkdriftas slutt. Lompene var merket med arbeiderens arbeidsnummer, og ble fraktet med linbanen i spesielle trekasser med navn på gruveområdet. Vaskingen ble som oftest utført på ettermiddagsskiftet. De personene som fikk den "ærefulle vaskejobb" og som oftest også hadde tilsynet med kompressorene kan nevnes: Henry Paulsen, Tore Fredriksen, Valter Karlsen, og Reidar Lunde m. flere.

Dette året hadde Jakobsbakken en dødsulykke i gruva.

I forbindelse med kraftutbyggingen i Dorro og Balvatnet ble 2 beltebiler kjørt bl.a. av Pelle Mosti, benyttet til materialtransport. Veien til Balvatnet var nå nærmest ferdig og planert.

I februar 1954 innførte bedriften elektriske hodelykter for Sulisgruvene. Til glede for de fleste, men ergrelser for noen. Arbeiderne som fant det vanskelig med overgangen fra karbidlykter til el. lykter, gjemte karbiden som var igjen på forskjellige steder i gruva. Det fortelles at enkelte forsøkte og stjele karbid fra hverandre. Derfor satte noen opp rottefeller i karbiddunkene. Denne høst og vinter fikk linbanefordringen problemer på grunn av flere dager med sterk vestavind. Proviandttransporten fra Sulitjelma til Jakobsbakken og Sagmoen ble nå mer og mer avlastet av biler. Bedriften fikk seg buss for persontrafikk, som gikk både til Jakobsbakken og Sagmoen, og som bussjåfører kan nevnes Henning Holstad og Oskar Testad. Bussen hadde flere ganger vinterstid problemer med å ta seg opp siste kneiken i Treabakken. Derfor ble det laget en liten rundkjøring i bakkens toppunkt etter at bedriften anskaffet seg traktor i 1957 på Jakobsbakken.

Saakibrua ble dette året forsterket. Arbeidet ble bl.a. utført av Sverre Aasen og Georg Fredriksen. Hengebroen som vart oppsatt før krigen av bl.a. Birger Hagen Benjaminsen, 50 m. ovenfor dagens Saaki-bilbru, ble flyttet til grustaket i Stilla, ved "Lappan". I-gjenreisningen ble utført av bl.a. Harald Krykken og Georg Fredriksen. Undertegnende kan huske dagene under oppføringen av brua, at elva var full av stor fin ørret fra ½ kg. og større, som Krykken og undertegnende fikk rikelig av.

I 1955 benyttet man flotasjonslagg til strøing av veistrekningen Sulis - Jakobsbakken. Dette for at snøtiningen skulle gå fortere.

I 1956 ble to av hestene i Charlotta og hesten "Jakob" som disponertes av Einar Moen på Jakobsbakken avlivet. Bedriften hadde nå bare en hest igjen for renovasjon. På Jakobsbakken hadde man nå kommet igang med planering og forsjøninger.

Etter at bedriften hadde skaffet jordsmonn, begynte familier i 1957 å opprette små hageflekker for planting av roser. Bedriften fikk seg traktor fra Beiarn (Bolider), som ble stasjonert på Jakobsbakken. Traktoren ble disponert av Agnar Lunde, og etter at han med familien flyttet til Mo, i Rana kommune, overtok Almar Pedersen "rattet", som også var fagorganisasjonens formann i Jakobsbakken Gruvearbeiderforening ved nedleggelsen i 1968, også sønn av Indianna og Arnt Pedersen (se vedlegg). Traktoren ble flittig brukt til transport av alle typer, og ikke minst til snørydding. Dette økte produktiviteten.

Drikkevannet var bra i gruva, men dette året bemerket arbeiderne at det var litt råtten myrsmak i vannet. Gruva har alltid hatt vannforsyningen fra "Gruvekummen" [rett ovenfor heistårnhuset (linhjulene)].

Påfølgende år (rundt 1961-62) anskaffet bedriften seg snøscooter på Jakobsbakken, en blå Evenrude, som var en av de første offisielle snøscooterne i Sulis. Den ble for det meste brukt til frakt av bl.a. renovasjon. Snøscooteren disponertes av Almar Pedersen.

Hva hadde gruva foruten nevnte utrustninger etc.?

"Under dagen" på adkomstnivået, dvs. Nils tverrslag (506 m.o.Langvann el. 631 m.o.h.) ved sjakta, var det oppført mannskapsbad, stigerkontor og lampestasjon. Mellom tvb. 6½ & 7 (380 m. o.)Langvann.) stod en person/malmheis som gikk ned til tvb. 12½ (189 m.o.L.). På tvb. 7½ (324 m.o.L.) hadde man bormaskinverksted, bergborslipeutstyr, borstållager, ammunisjonslager og liten

transportheis for frakt av materiell etc. helt ned til tvb. 12½. På tvb. 8 (308 m.o.) Langvann) stod det en kompressor, og tvb. 8½ (294 m. o.) Langvann) var det pumpestasjon med flere Bjørkåsenpumper. I alt på det meste, hadde Jakobsbakkgruva 13 pumper i drift. Den øverste pumpa, og som fortsatt står der under vann på 4. tvb. ved synk I, nivå 447 m. o. Langvann, var en liten stempelpumpe i syrefast stål. Hovedledningen for pumpevatnet hadde 8" dimensjon og var laget av støpjern. Pumpevannet kom ut i bunnen av Steintippen gjennom et tverrslag på 2 tvb. nivå. 478 m.o. Langvann.

Foruten at det også var person/malmheis på tvb. 11¾ (206 m.o. Langvann), var det også en heis over tvb. 6½ syd (360 m.o. Langvann) inne i Annafeltet.

Det dypeste nivået Jakobsbakkgruva nådde, var en synk som stoppet på 130 m.o.h. eller 5 m. over Langvannsnivået.

Under draglinhjulene som synes i dag var det fyllkasse og kjeftknuserverk. Christian Finneide hadde mange år bak seg som knuser kjører.

"I dagen":

På storheisen slang det innom folk rett så det var. De fleste røykt tobakk og hadde med seg ei fyrstikkeske eller to. Når fyrstikkeska var tom ble den levnet hos heiskjørereren. Når tid samlingen av fyrstikkesker starter, skal være usagt, men da heisen ble revet ble eskene talt opp og puttet i pappesker uten at noen tok vare på dem. Samlet antall var ca. 21.500 fyrstikkesker og som har i dag en samleverdi på ca. kr. 22.000,-

På linbanedstasjonen fantes der ei snekkebu og ei sirkelsag for klyving av lyspåler etc. til gruvebyggingen. Ved gruveinngangen hadde man ei stor smie med to eser og en luftdrevet slaghammer.

På mek. verksted fantes det stor fin dreiebenk, metallhøvelbenk, metall plansliper, elektrisk gjengemaskin, elektrisk kappsag, elektrisk sveiseutstyr og sveise og sjærutstyr for surstoff og gass.

Den 20. juli 1968 ble Jakobsbakken gruve lagt ned, på grunn av mangel og lite økonomisk driveverdig malm. Hovedtyngden av mannskapet ble overført til Mavas (Charlotta) og 2A (Giken/Charlottaområdet) i Grunnstollen. 8 - 12 mann fikk arbeidsforlengelse for demontering og transport av gruveutstyr som skulle sendes ned til Sulis, samt tømning av malmsystemet {malm som er tatt ut av gruva, og lagret i fyllkasser (utsprengte trakter)}. Den 24. august ble linbanedriften stanset, og lagt ned.

I påventning av bopetableringen ble arbeiderne kjørt i buss mellom Jakobsbakken og Sulitjelma og noen brukte sine egne privatbiler. Ved årsskiftet var stedet helt avbefolket.

Jakobsbakken gruve er og blir den største enkelgruve i Sulitjelma. Gruva har gitt følgende: 4.467 mil. tonn malm á 1,55 % Cu, 2,42% Zn og 31,0% S.

HUS OG BRAKKER/-SKOLER/-ELKRAFT/-ETC.

Oktober i 1890 stod brakke nr. 1 ferdig oppsatt av steinmur og tre i Anna. Brakke nr. 2 (Toa), ble oppsatt på Jakobsbakken ved linbanestasjonen i 1892 (se vedlagt bilde). Brakke nr. 3 (Trea) ble oppført ca. 1,4 km. nord for Jakobsbakken mot Sagmoen, i bunnen av en lang bakke som fikk tilnavnet Treabakken. Brakke nr. 4 (Fira) stod midt i Jakobsbakkens sentrum og ble revet og erstattet i 1956/57, i dag kalles den "Messa". Norges Røde Kors hjelpekorps Sulitjelma har senere eiet huset til i 1991, da de solgte det etter at en stor fin hytte ble oppsatt på knausen øst av fotballsletta.

I 1905 ble et handelshus fra Kabelvåg oppsatt med samme navn "Kabelvåg".

I 1907 ble en brakke til på Jakobsbakken oppsatt (Kapstø?) og en brakke på Sagmoen.

I 1909 fikk Anna beboelsestedet elektrisk kraft. Jakobsbakken fikk oppført skole/(gammelskola) med internat for Sagmoungene. Skola dekket også Annaområdet.

I 1912 ble 2 brakker oppført på Jakobsbakken. Titanic, navn etter krusskipet Titanic som gikk ned samme året utenfor New-Fondland og den andre Kåfjord, og 1 ny i Anna. Alle fra Kåfjord.

I 1913 fikk stedet brevhus, fra- 17. poståpneri med eget stempel,

I 1914 ble det på Sagmoen oppført 1 brakke for 2 familier samt 16 ungar/lauskarsrom, og på Jakobsbakken 1 brakke for 4 familier, Klettebrakka. Også kalt Sykestua ettersom nordenden ble gjort om til lægekantor.

Året etter i 1915 1 brakke for 8 familier og som fikk navnet Kampen, etter mye "krig og spetakkel" om hvem som skulle få flytte inn etter oppførelsen.

Et prospektkort vårtid (1914/15?), poststemplet 26/8-1915 viser at følgende hus/brakker er oppsatt: Kabelvåg, Villavektern/Gammelnbrakka, Gammelskola, Fira, Småbrakka/Folkebadet, Sykestua/Klettebrakka Overstigern, Kapstø, og Kooperativet under oppføring? Og et annet foto viser at Frelserarmen/Lundebrakka ikke er oppsatt men at Lussitania/Steigenbrakka er under oppføring. Bildet har dårlig belysning, men man kan se at Festiviteten som ble oppført i 1918 ikke er med. Følgende brakker vises på bildet: Stallbrakka, Kåfjorden, Villavektern, Gammelskola, Lærerboligen, Kampen, Kabelvåg, Hjemmet, Stigerbrakka, Overstigern, Kapstø, Fira, Lasarettet, Lussitania, Titanic og Kooperativet som kom i 1915 er med, derfor anslås bildet til å være fra 1916 el. -17.

I 1915 fikk stedet filial av kop, etter at bedriften i 1912 hadde sendt et skriv til koprativ- forretningen Sulitjelma, og lovet tomteareal.

I 1916 ble 1. familiehus oppsatt- Lussitania. Navnet fikk den etter at et dampskip som ble senket utenfor Irland under 1. verdenskrigen. Huset er mest kjent som Steigenbrakka. Samme året ble også 2 unkarsbrakker bygd. (C. Blyset & L. Larsen?).

I 1918/19 ble forsamlingslokalet (Festivitetslokalet) ferdigbygd.

I 1920 fikk Jakobsbakken oppført transformatorhus i betong, som står ved Vaffelkaktjørna.

I 1941? ble det oppsatt to brakker for 24 mann, Nybyggen 1 & 2. Under disse 40 åra, krigen, ble ei brakke flyttet fra Anna til Sagmoen, og ble kalt for Annabrakka. (Den står i dag.)

I 1950 ble Bergensbrakka den ene av 2 brakker (den andre Sjømannshjemmet, lignende som Nybyggen 1 & 2) bygd på Sagmoen under 2.verdenskrig,- pågygd en etasje.

I 1956-57 ble kontoret/Fira (hus nr. 4) revet og nytt bygg oppført. Fira var hus nr. 4 og bygd av Sulistømmer. Det nye bygget fikk navnet "Messa". Tømmerstokkene ble lagret i Vestvann/Moenfjosen øst for tomte og siden benyttet til gruvebygging i Nordgruvefeltet. Det nye vertikallbygget rommet: 2 leiligheter, lønningskontor, ingeniørkontor, bibliotek og messe.

I 1966 brant Titanic brakka ned. Årsaken er uopplart.

Sagmoen hadde følgende brakker på nedre Sagmoen: Linbanedstasjonen, (som i starten fungerte samtidig som beboelseshus for linbandearbeiderne), Limstadhaugen, Annabrakka, Linbanedbrakka, Bergensbrakka, Sjømannshjemmet og Festiviteten.

På øvre Sagmoen: Stigerbrakka, Kommelhågen og Ytterbrakka.

Medio 30. juli i 1968 ble det besluttet at de fleste av beboerne på Jakobsbakken skulle flyttes ned til Sulitjelma. 34 eneboliger i Bursimarka stod klare, og fire andre i "direktørhagen" Den siste familien som forlot Jakobsbakken var fam. Georg Fredriksen i begynnelsen av desember, men ennå gjenstod det en person og det var Gunleik Moen. Før årsskiftet var også han etablert nede i Sulitjelma.

GENERELT

Idrett:

På Jakobsbakken hadde man 2 idrettslag. Først AIL (arbeideridrettslaget), og siden IL Bakken. På idrettsiden var det mange sportsgrener som: tennis med egen tennisbane, fotball med egen fotballbane som vart bygd rundt ca. 1953-55, skytebane (600 m.) og flere skibakker, som f.eks.: Lovisebakken der Otto Lunde satte verdensrekord på 52 m. Rekorden holdt i 1 time etter at Birger Rud overtok rekorden under et skirenn i Mellomeuropa. Videre hadde man Kåfjordbakken, Fjøsbakken og Brattbakken som fikk bygd flommebelysning og trehopp. Fjøs og Brattbakken var de mest benyttete bakker.

Hver Palmehelg arrangertes det konkurranserenn. Lørdagen startet med langrenn. Løpet ble kalt for "Balmiløpet". I den første perioden var deltagelsen hovedsakelig bare fra Sagmoen og Jakobsbakken, men etter at stedet fikk helårsvei ble deltagerlista også preget av løpere fra Sulitjelma.

Start og innkomst var ved Festiviteten. Det var ikke noen "Sporkalle" og snøscooter som lagde løypespor på denne tiden. Vanligvis var det 4-5 skiløpere som gikk opp løypesporet, samtidig som de merket løypa med røde krepp-papirbånd. To av løperne bak løypelederen gikk bare med en ski i løypesporet. Dvs. venstre ski i høyre skispor og høyre ski i venstre skispor. På den måten lagde man underlag for stavtak. Løpet gikk via Annavann, ned Saakidalen, opp og over Diamanten, Dødvannet og ned til vendepunktet Tjorvi turisthytte. Returtrasén langs nåværende bilvei, via skogsbrakkka i Storstilla (i dag solgt som hytta) med innlagt matstasjon, videre til Saakivann, opp Saakidalen og i mål. Det kunne hende at løypa måtte gåes flere ganger på grunn av snøvær. Løyperekorden innehavets av undertegnende fra det siste arrangerte Balmiløpet i 1968 på Jakobsbakken. Løpstiden er 1 time 36 min. 9 sek. Om kvelden var det premieutdeling etterfulgt av dans.

Søndagen var liksom den store folkefestdag. Folk strømmet på fra Sulitjelma og ikke minst fra sine hytter i fjellet, enten for å delta selv eller bare for og overvær den store skidag. Det skulle arrangeres skihopping i Fjøsbakken for de minste og i Brattbakken for de største. Skibakkene var ferdigpreparerte, selv om nordveskulingen hadde ødelagt prepareringen dagen i forveien. De voksne, skiinteresserte eller ikke, "stod på" sammens med gutta til bakkene var hoppklare igjen. De hadde mer enn ett spatak i Brattbakken. Et år var skavlen i tilløpet så stor at man lagde tunnel frem til skihoppet. Før rennet startet, var det Gudstjeneste på Festiviteten kl. 11.00. Etter rennet var det kinoforestilling mens resultatutregningen foregikk bak kinolærrete, og etterpå ble rennet avsluttet med premieutdeling.

Jakobsbakken ligger 598 m.o.h. og har mye snø om vinteren. Det var naturlig at skisporten dominerte de unges sportsinteresser. IL Bakken hadde mange hopptalenter som f.eks. Almar Pedersen, Bjarne Moen, Harald Frantzen, Helge Lunde, Jan Magne Jakobsen, Jan Oskar Jensen, Karsten Pedersen, Knut Moen, Magne Steigen, Svein Megård, Torstein Øhren, Åke Lunde, og undertegnende. Noen gjorde seg bemerket i og utenfor Saltenregionen.

Fra Sagmoen kan nevnes løpere som: John Mathisen, Kåre Kalvik, Tor og Torvld Mathisen.

De grunnleggende og store skitalenter stedet har fostret er f. eks: Sverre Salamonsen (3. kongepokaler), Harald Hagen, Håkon, Sverre og Kåre Øren, Trygve Edin, Roald Steigen, Otto, Hjalmar og Harald Lunde for å nevne noen.

Mange gjorde det godt i landssammenheng, det kan premiesamlingen fra den enkelte bevise. Det er synd at enkelte fikk ødelagt de beste årene under den 2. verdenskrig.

Gammelveien:

Før Jakobsbakken og Sagmoen fikk permanent vei i 1934, og at folk begynte og anskaffe seg egne motordrevne kjøretøyer, ble gammelveien fra Jakobsbakken og Sagmoen via Trea- Brubakken-kirkegården mye benyttet. Hver høst gikk folk ned denne vei til Granheia/Fagerli for å sanke bær. Etter fylte "Burker og kar" gikk turen opp igjen. Det viser seg at siden det ble slutt på geiter, har tyttebærområdet blitt betydelig svekket. Før i tida, men ikke i dag, kunne man finne store tyttebærområder helt opp mot Brubakken og Stordalsområdet.

Transport:

Før stedet fikk noenlundene helårsvei, Kjeldvannsveien i 1964, var skiene fremkomstmiddelet for utfart vinterstid ned til Sulis.

Når hoppløperne skulle på skirenn i Sulis eller andre steder i Salten, pleide man å sende hoppskiene med linbanden en eller to dager i forveien ned til Charlottastasjonen. For å rekke første tog til Finneid, måtte man stå opp kl. 4-5 neste morgen. Det var mørkt ute og det kunne blåse full nordvestlig storm, men skiene ble satt på og utfor Treabakken gikk det så det suste. På godt føre gikk det i ett til man stod nede på Langvannsisen ved Tangenhammeren. Turen tok bare 7-8 min. På Charlottastasjonen stod hoppskiene og ventet, og turen kunne gå videre.

Hopprennene foregikk oftest på søndager, og når man returnerte seint på kvelden, kl. 21-21.30, var det oftest sammens med flere lauskarer som hadde vært hjemme på helgefrie. På Sulitjelma og Langvannstasjonen stod tur/langrennskiene og ventet for både lauskarene og hoppløperne. Hoppskiene ble satt igjen på Charlotta-linbanestasjonen, for man visste at neste dag ble de sendt opp til Sagmoen/Jakobsbakken.

Vinterstormene var både vestlige og østlige, men opp til Sagmoen og Jakobsbakken gikk turen. Lauskarene kunne nok konkurrere seg imellom for å komme først opp til fjells. Noen av dem skulle på nattskift i gruva, det var bare å smøre arbeidsmatpakken og rett på jobb.

Når man visste at nordvesten blåste på sitt sterkeste, valgte man en annen skiløypetrasé. Inn under Brubakken delte skiløypetraséen seg i to. Skiløypa som gikk til Saakiveikrysset ble valgt, og når man var kommet rett under Jakobsbakken tok man seg opp via Revefarmen.

Når noen ble syke eller døde måtte de bringes ned på kjelke. Det var flere faste dragergjenger på 6 personer i hver, men når det skulle drages folk opp fra Sulis, var det flere personer i gjenget. På slutten av denne epoken, benyttet man hundespann. Torbjørn Paulsen hadde sjeferhunder som "Fanny og Simba", og Georg Sandvik hadde Grønmlandshunder som også var flittig i bruk i slike episoder.

Før stedet fikk helårsvei, ble all proviant fraktet opp med linbanden. Melka kom i aluminiumsspanner på 30 og 50 liter. Hver familie hadde et fast daglig melkeforbruk. Når melka var kommet ned til kop/melkehusutsalget med kopkibba, og Arna Lunde som hadde ansvaret med utsalget var serveringsklar, slo hun på den røde lampa som sto på utsalgsveggen. Da visste alle at nå var melka kommet. Folk gikk da til utsalget med aluminiumsspanner på 1-4 liter. Enkelte ganger vinterstid var melka frosset, og da måtte den tines først.

Skavlen:

Jakobsbakken og Sagmoen som er to høyfjeldsområder i sørgruvefeltet, er utsatt hver vinter for harde vestlige vinterstormer. Når stormene står på som verst, har ingen personer noe ute å gjøre. Folket som bodde her oppe visste å ta vare på seg selv og man hørte aldri at noen kom bort med negative følger. Fjellrasten som går fra Furuhaugen via Sagmoen, Jakobsbakken, Anna, Beritelva og Dødvannet ved Tjorvi har fått tilnavnet "Skavlen". Om vinteren legger snøen seg over hele rasten, til en sammenhengende snøskavl.

På en normalvinter finnes det bare 3 lette oppgangssteder mellom Jakobsbakken og Sagmoen. En ca.

500 m. nord og rett ovenfor Sagmoen, som kalles Sagmoenskaret, den andre rett øst og rett ovenfor Sagmoen, eller ca. 2,4 km. nord for fangdammen på Istjørna/vannkummen, med navnet Willumskaret Den tredje ca. 1,4 km. sør for Istjørna/vannkummens fangdam, som enkelte år kan by på oppstigningsproblemer.

Sør for Jakobsbakken finnes det flere oppganger. Annaskavl'n rett ovenfor Annavann, som benyttes mye i forbindelse med påskeutfart. Risbakken som ligger ca. 2,3 km. sør for Annaskavlen eller midt ovenfor Saakivannet, benyttes bl.a. av snøscooterkjørere, hundespenn, de som drar på pulk og de som ønsker en lettere oppgangstrasé. Deretter kan man finne flere oppganger innover mot Dødvatnet.

Til dags dato har ingen personer omkommet i snøras, men en gang var det nære på. To personer fra Jakobsbakken, Bjarne Moen og Egil Bjørnmyr skulle gå til Balvatnet for å regulere vannstanden på fangdammen. Ved Risbakken utløste de et snøras. De hadde flaksen på sin side, at de ble oppdaget av rypejegerne Agnar Lunde og Karl Fjell. Dersom de ikke hadde blitt oppdaget, ville det ha gått liv. Respekter skavlens farer!

Lag og foreninger

På stedet hadde man fagforening, sanitetsforening, blindeforening, sangforening og musikkorps m.m. I Titanic hadde sanitetsforeningen solarium, der alle barn i mørketiden fikk sole seg en gang i uka. Man kalte stedet for "Sola".

Festivitetsens betydning:

Festiviteten ble flittig benyttet i flere sammenheng som nyttårsball, maskeradeball, 1. maifest vårfest, sankthansfest, høstfest, og hvert år hadde man juletrefest for barn med julesang og gang rundt juletreet akkompagnert fra skolens orgel. Sulitjelmas prest m/familie var som oftest til stede. Under festen fikk barna boller og kakao og festen avsluttet med pakkeutdeling fra julenissen. Ut på kvelden var det dans for de voksne.

Det var ikke bare til høgtidshelger man arrangerte dansetilstellinger, og i en periode arrangertes det underholdningskvelder med sang sketsjer/teater før danseorkesteret slapp til utpå kvelden. Stedet hadde flere lag og foreninger som måtte få inn penger for eksistens, og det ble det gjort på festiviteten. I flere festanledninger laget kvinnene varmmat som kjøttsuppe, lapskaus m.m. og som ble solgt utpå kvelden. Det arrangertes flere tombolaer, utlodninger, "møsbrumlefsfester" (tynn/varm lefse med oppvarmet prim, fett og rømme) en Rana/Salten kost. Og det arrangertes konkurransekvelder med luftgeværskyting, pilkastning, tombolaer og m.m. av IL. Bakken.

1. mai dagen startet med salutt kl. 8.00 fra Linbanedhøyen. Smellene var ofte så kraftige at bildene datt ned fra veggene, og det kunne hente at vindusruter ble knuste. Kl. 10.00 var det opptog fra kooperativet med fagforeningens fane i spissen. Snøen er så vidt begynt å smelte på denne årstid her på Jakobsbakken. Man kan ikke gå i småsko, derfor måtte folk bruke gummifottøy. Den tid stedet ikke hadde musikkorps til 1. maitoget, ble det sunget "Ja vi elsker" m. m, vifting med flagg og hurra rop under marsjeringen ned til festiviteten. Tidligere benyttet man seg av folk som Johan Odin Kristiansen på trekkspill for akkompagnatør. På festlokalet ble det tale for dagen, lek og konkurranser for barn, som klatring i tau, springe med skei og potet og m.m.

På festiviteten hadde man kinematograf som ble kjørt av Christian Finneide. Billettsalget stod Johanna for, kona til Leonard Larsen. I den første tiden var det stumfilmer som akkompagnertes av sveivegramafonen. Siden fikk man lydfilmer og oppdatert kinoutstyret. Filmene som spiltes nede i Sulis, ble også spilt for befolkningen oppe på Jakobsbakken. Barnefilmene gikk kl. 18.00, og filmene for de voksne kl. 22.00. Dette for at arbeiderne fra ettermiddagsskiftet skulle få anledning til å se dem. På Sagmoen hadde de også kinematograf, men bare for 8 mm. filmer. Noen ganger fikk

Jakobsbakken besøk fra Sagmofolk for å se kinoforestillingene, og andre ganger ble det motsatt. Det var ikke alltid arbeiderne fikk seg en matbit etter ettermiddagsskiftet, dersom de skulle nå kinoforestillingen.

Dette gjorde barna og de voksne i fritiden:

Det første vårtegnet var når jentene begynte å hoppe paradisi, lekte med ball mot husveggene eller hoppe taug. De største guttene begynte å kaste 5 øringer på stikka, eller slo "Klink", dvs. kaste mynter mot husmurvegger for å vinne mynter fra de andre konkurrentene ved å sprike med fingerene i gjørma. De beste 5 øringene som spratt lengst var de som var produsert under 2. verdenskrig, fordi de var laget av jernmetall. Litt lengre utpå våren da det meste av snøen var borte, spillet man "Munk", slo ball med selters og hoppet tresteg o.l. der man enkelte ganger flyttet på stikker mens man ballanserte på en fot. Jentene åpnet sine små lekehus som foreldrene hadde laget. Her tok de fram sine dukker, dukkevogner, miniatyr møbler samt serviser. Disse vårtegn kom mer og mer bort da Tv-en kom på midten av 60 tallet.

Like bak Folkebadet/Småbrakka i bakkhellingen til høyre for Gruvebakken, lekte guttene med lekekjøretøy. Det var flere 100 m. med kanaler/veistrekninger for lekebiler. Det var laget lignende nede ved Røkeriet.

Når Vaffelkaktjørna var isfri, kom lekebåtene fram og ble dradd etter snøre på vannet.

Noen hadde trehjulssyssel, men det var ikke mange. En gang lagde noen tohjulssykler av tre. Hjulene var også av tre med hjuldekk av klyvde gummislanger for at fjæring og styringen skulle bli best mulig. Syklene hadde ingen pedaler eller bremsesystem, men utfør Øvre-Langbakken bar det av gårde så det suste både i tjærblom og kratt.

På Bakken (Jakobsbakken ble som oftest forkortet til bare Bakken) hadde man tennisbane som var flittig benyttet før siste verdenskrig. Etter den tid ble banen mer og mer benyttet til fotballspill, og etter hvert fikk stedet egen fotballbane under Øvre-Langbakken. I dag benyttes den til caravanplass.

Når sommervarmen var på det beste kunne "gamle som unge" samles på Fjøshaugen med trekkspill og gitar. Det var alltid noen som kunne spille eller synge, og noen benyttet fritiden med badmintonspill, når den kom på markedet.

Stedet hadde badedam der man tok seg en "dykkert" når sommervarmen stod på som verst. Dammen hadde stupebrett, og det hadde man også i Gullkalvtjørna.

En tid var det populært med å snekre små hytter rundt omkring, og man lekte cowboy og indianere.

Om sommeren gikk mange på fisketurer til Berit, Rosni, Saaki, Willumsvann og mange andre vann. Vannene var fulle av smellfeite og store ørreter. Det var også de som hadde fått oppsatt hytter ved Saaki, Rosni, Fuglvann og Willumsvann der de tilbringe helgene og ferietiden.

Når mørketiden kom lekte man "sisten", "gjømsel" og "hauk og due". Noen ganger var det populært å spille kort. I en periode spiltes det poker på laurskarsbrakkene og slarvekjerringene samlet seg i gjenger hos hverandre, drakk kaffe og spilte "visst". Gutta fant også interessen i å spille kort. Det var populært med "visst" og "amerikaner", som foregikk oftest på Folkebadet. Som unger flest gjorde de kjeltestreker mot naboer, f.eks. festet sikkernål forbundet til bjørnetråd i vinduslistene og gnei tråden med harpiks, til det ble en voldsom ulyd i vindusglasset.

Når frosten hadde gjort sitt inntog benyttet man Vaffelkaktjørna til løpsbane på skøyter og man spilte ishockey. En tid hadde man flommebelyst ishockeybane. Nils Norum var en av de fremste personer. Andre ganger gikk man til Annavannet og Gullkaktjørna for å gå på skøyter.

Om vinteren hoppet man i snøskavler, gravde snøhuler på flere 10 talls meter, og gutta lagde seg spesielle skihopp (spretthopp). Avsats fra Pressbakken var et egnet sted, for under bakken ligger der en stor knaus, hvor man fikk høye og luftige svev.

Da "Tarsankjelken" kom på markedet, ble det meget populært å kjøre rattkjelke i kopbakken. Enkelte fikk lagd sin egen kjelke, gjerne noe lengere, og det ble ofte at man rant på kjelkene helt ned til Fagerli, for deretter å gå opp igjen til Bakken.

Ikke minst men sist gikk man hver dag på ski. De voksne gikk på rypejakt, og gutta hoppet i Brattbakken og Fjøsbakken. Bolla Steigen var ei jente som hoppet i Brattbakken.

Sang & Musikk:

Stedet hadde eget orkester. Den siste musikktrioen var Almar Pedersen på trekkspill, Reidar Lunde på kontrabass og Knut Moen på gitar. Det var flere som spilte gitar og som kunne erstatte Knut dersom han ikke stilte. Det var; Ivar Eide, Svein Megård (også habil skiløper), Bjarne Moen og Jan Frantzen. Johan Odin Kristiansen var også en meget habil trekkspiller som spilte til dans. Han var også den siste dirigenten musikkorpset hadde. (slutten av 60 åran). Åsmund Rønning og Bjarne Vestvand var også korpsdirigenter. Lærer Olav Osa var dirigent for mannskore. Leonard Larsen kunne spille fiolin, for å nevne noen.

Biblotek:

Stedet hadde eget Folkebiblotek "Høyfjellsbibilotek", og et meget bra skolebiblotek.

Loser under siste verdenskrig:

Under siste verdenskrig ble flere Bakkenfolk kjent for sine uredde loseturer av folk som rømmete over til Sverige. Like før jul i 1944 vart det en større aksjon fra okkupasjonsmaktens (tyskerne) side i forbindelse med en fest på Festiviteten, der en av de gode skiløperne og los Trygve Edin måtte rømme til Sverige etter flere dagers dekning i Gruva.

Kåre Berg, Karl Fjeld og Harald Hagen, med flere for andre, var også loser for folk som skulle over til Sverige.

Husdyr:

Stedet hadde også jorbruksmiljø, med flere dyr. I 1934 var det registrert 41 geiter og 12 kyr. Derav ho Svartsi, Franklin, Knapperos, Gullet, Løkkeros, Rosa, Gulsi m.m. Og noen eide også høns og griser.

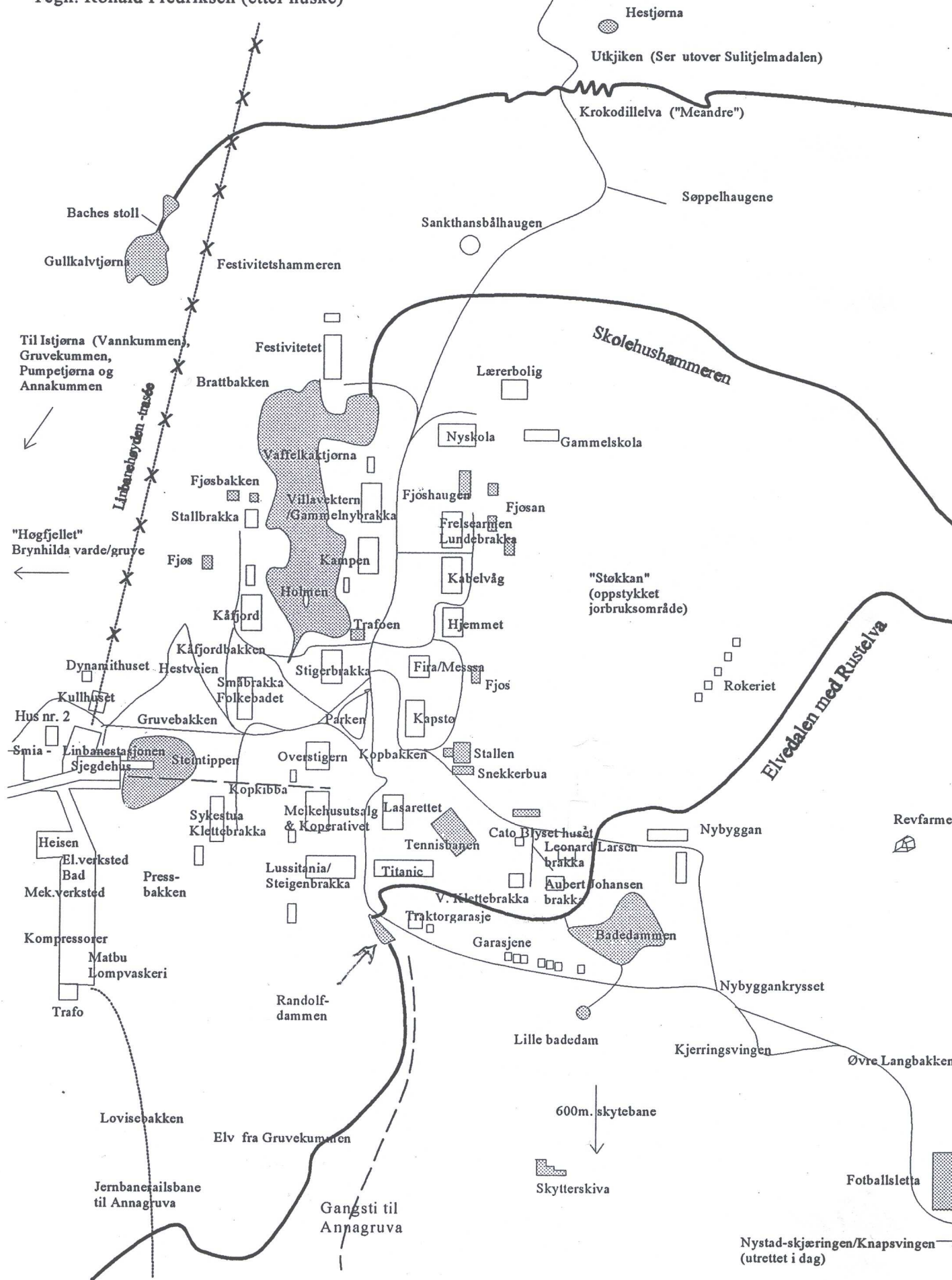
Hvem bodde og hvor på Jakobsbakken i 1950?

Hus nr. 7 Stallbrakkka:	Gunnar Frantzen. 1. etasjen var ledig.
Hus nr. 9 Klettebrakkka:	Hans Stifjeld og Karl Sandvik. Nordenden var det legekantor (sykestue).
Hus nr. 11 Kåfjord:	Artur Albertsen, Nils Fjell, Sverre Øhren, Karl Fjell og 1 ledig.
Hus nr. 12 Villavektern: (Gammelybrakkka):	Alfred Rørvik, Olmar Moen, Johan Odin Kristiansen, Otto Lunde, Arne Hansen og Oskar Dahl.
Hus nr. 13 Kabelvåg:	Søren Bjørnmyr, 2 rom for bygningsavdelingen, Arne Berg, Olaf Øhren, Kåre Berg, Rolf Lunde, Gunnar Kanch (flyttet til Australia året etter) og Johan Fjell.
Hus nr. 16 Kapstø:	1 lauskarslag (arbeiderlag), Åsmund Rønning, Einar Moen, Karl Lunde og 1 lauskarslag.
Hus nr. 17 Overstigeren:	Stiger Arne Kleggetveit.
Hus nr. 19 Lasarettet:	Lauskarsbolig.
Hus nr. 20 Titanic:	Torbjørn Paulsen, Karl Einarsen, Sanitetsrom (Sola) og stiger Sverre Salamonsen.
Hus nr. 21 Stigerbrakkka:	Johan Støver, formann Olaf Nikolaisen, stiger Salve Landsverk og Kåre Øhren.
Hus nr. 26 Kampen:	Arnt Pedersen, Torstein Guvåg, Toralf Lunde, Georg Fredriksen, Andreas Hansen og Gunnar Pedersen.
Hus nr. 27 Hjemmet:	Cato Blyseth, Martin Olsen, Bjarne Vestvand og Alfred Engelsen.
Hus nr. 29 Lussitania:	Leonard Larsen og Eilert Steigen.
Hus nr. 30 Frelsearmen:	Olaf Lunde, Gerhard Sandvik, Henry Paulsen og Joakim Norum.
Hus nr. 40 Nybyggen 1:	Lauskarsbolig.
Hus nr. 41 Nybyggen 2:	Lauskarsbolig.
Hus nr. 42 Privathus:	Herlof Edin.
Lærerbolig:	Signe Bjørkelo.
Skolens 2. etasje:	Pernille & Erling Eide.

Jakobsbakken

Tegn: Ronald Fredriksen (etter huske)

Til Treabakken
hus nr. 3 og
Til Sagmoen

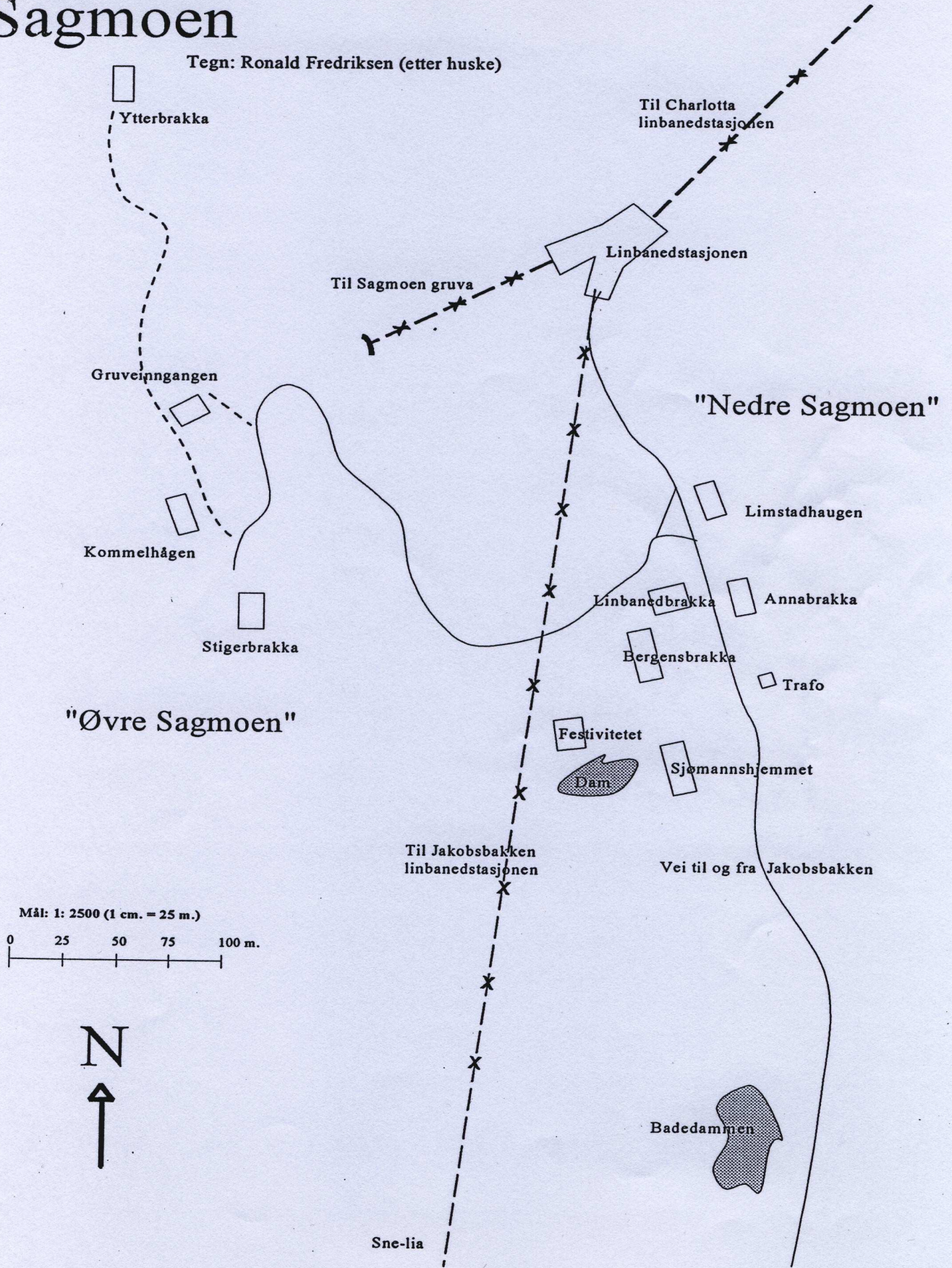

Hvem bodde og hvor på Sagmoen i 1950?

Hus nr. 1 Limstadhaugen:	Eugen Grimstad.
Hus nr. 4 Kommelhågen:	Lauskarsbolig.
Hus nr. 6 Ytterbrakkka:	Kristian Korneliusen Solvik, 1 lauskarsrom, Ingvald Holmen.
Hus nr. 8 Stigerbrakkka:	Stiger Hjalmar Spjelkavik, Torleif Sandbakk, Helmer Setså, 1 lauskarsrom.
Hus nr. 10 Linbanebrakkka:	1 lauskarsrom, Arne Mosti, Thorvald Mathisen, 1 lauskarsrom.
Hus nr. 14 Annabrakka:	Asbjørn Mathisen, 1 lauskarsrom.
Hus nr. 16 Bergensbrakkka:	Lauskarsbolig.
Hus nr. 18 Sjømannshjemmet:	Lauskarsbolig.

Sagmoen

Tegn: Ronald Fredriksen (etter huske)

STEDSNAVN OG OPPHAVET

- Lovisebakken:** Navn etter gruva som ligger rett ovenfor.
- Skytterskiva:** Skytedekningsmur sør for badedammen/garasjene. Standplassen var omtrent der garasjene står. Avstanden var 600 m.
- Gulvkalvtjørna:** Under drifta av Baches stoll arbeidet det en svær kar som oftest i naken overkropp. Svoelkisen satte seg fast på den svette kroppen, og når han kom ut i sollyset gjorde det slik effekt at han fikk tilnavnet gullkalven.
- Krokkodilleelva:** Elva/bekken som bukte seg som en slange ("Meandrer").
- Hestkjønna:** Den tid bedriften hadde hester, gikk de løse rundt bebyggelsen den tid de ikke var i arbeid, og da samlet de seg ofte ved denne tjørna.
- Revefarmen:** Her stod det en revefarm, og som revepasser var det Artur Solvik Hansen hadde ansvaret for farmen.
- Støkkan:** Jordområdet var inndelt i teiger for den enkelte buskapseier.
- Røkeriet:** Her var det opp til 5 røkerier. Når folk ønsket å einerøke ørreten, ble det gjort her. Ovenfor på kanten av hellingen hadde enkelte sitt potetland.
- Kjerringsvingen:** Et år (1951?) ble veien ikke brøytet helt opp til Jakobsbakken. I protest gikk arbeiderne ut av gruva og sammen med kjerringene snømåket de opp strekningen kooperativet - Øvre-Langbakken. Kjerringene måket opp strekningen (se kart) nybyggankrysset til Øvre-Langbakken. En sving med skjæring i. Etter denne dagen fikk veisvingen dette navnet.
- Randolfdammen:** Navn etter Randolph Larsen, sønn av Leonard Larsen som bodde i Lusitania/Steigenbrakkas østende, og som lekte mye i denne dam.
- Pressbakken:** Bakkehellingen under mek. verksted der luftkompressorene stod.
- Hestveien:** En lettere kjørevei som ble laget for hestetransport opp til gruva.
- Vaffelkakkjønna:** Ei kjerring kastet vaffeljernet og baksten i protest for at noen ment kakene hennes var dårlige. (En to år gammel gutt har druknet her).
- Pumpetjørna:** Etter et storras i gruva begynte det å komme betydelig mer vann ned i gruva. Man trodde vannet kom fra kummene ovenfor gruva. Spesielt var tanken rettet mot et lite rundt vann. Bedriften stasjonerte et lite tårn i jern og pumpe i et hus. I ettertid, like før nedleggelsen, sluttet man å pumpe, og da oppdaget man at vannmengden var den samme om man pumpet eller ikke.
- Annaknausan:** Partiet og knausene mellom Jakobsbakken nær og rundt Annavannet.
- Lemmen:** Plataået under skavlen fra Anna til Beritelva.
- Klettehammeren:** En markert knaus med hammer mot øst. Knausen ruver godt i terrenget under Bakken fra utkikenområdet. Valter Klette brukte ofte å sette ut røyskattfeller der.
- Linbandehøydan:** Høgdedraget der Linbandetraséen gikk mellom Jakobsbakken og Sagmoen.
- Tårnhuset:** Bygningen som omkranset draglinshjulene (synes i dag) med tippkonstruksjonen til fyllkassen (malmlagringskasse).
- Vannkummen:** Iskjønna, som er Jakobsbakken vannforsyningsvatn.
- Gruvekummen:** Vannforsyningsvatnet for Jakobsbakkgruva. Vatnet ligger like ovenfor linhjulene.
- Annakummen:** Vatnet nærmest Annavann. Utløpet renner ned ved Jakobsbakken sørside. Tidligere vannforskyvning til Jakobsbakken.
- Høgfjellet:** Høgdedraget med en varde på, som man ser i horisonten ovenfor (vest av) Jakobsbakken. Varden kalles Brynhilda etter gruvepartiet som ligger rett nedenfor.
- Knapsvingen:** Navnet fikk den fordi den var veldig knapsvinget. Opprinnelig heter den Nystad-skjæringen. Lastebil kjørt av Nystad kjørte seg fast på vinteren.

Noen kildestoff innhentet fra Wenche Spjelkavik og Kjell Lund Olsen
Tilleggsstoff: Almar Pedersen men hovedsakelig av Ronald Fredriksen.

Sulitjelma den 29. juli 1994
Ronald Fredriksen